

Despre Părintele Arhimandrit Paulin Lecca (1914-1996) – Monahul scriitor, trăitor și cărturar...

Câteva referințe bio-bibliografice

Preacuviosul Părinte Arhimandrit Paulin Lecca (1914-1996), Victor pe numele de botez, basarabean de origine, născut în localitatea Babele, din județul Ismail, din părinții Grigore și Maria Lecca, tatăl fiind învățător și apoi preot în județul Bălți, a urmat Seminarul și Facultatea de Teologie la Chișinău, iar în anul 1940 a intrat ca frate la Mănăstirea Frăsinei din județul Vâlcea, ctitoria Sfântului Ierarh Calinic, unde după război va fi și călugărit sub numele de Paulin. Discipol al lui Nichifor Crainic (cel mai strălucit profesor al Facultății de Teologie de la Chișinău în perioada interbelică), dar și al lui Gala Galaction, a căutat să-i urmeze atât pe calea scrisului, cât și a misionarismului ortodox (cu implicată tentă națională). Sub regimul antonescian, în perioada anilor 1941-1943, a fost preot misionar în câteva sate din Transnistria, precum și la Odessa.

Intransigența sa confesională și națională, asimilată vederilor politice de dreapta (legionarismul era obsesia fierbinte a epocii), i-a atras ulterior, sub pretextul refuzului de a face serviciul militar, arestarea și chiar condamnarea la moarte. Dumnezeu a vrut ca sentința să nu fie executată, iar râvnitorul teolog basarabean să-și urmeze chemarea monahală, învrednicindu-l să fie ieromonah și apoi arhimandrit, iar o vreme stareț la Arnota, unde-l va cunoaște, prin anul 1992, viitorul protosinghel de la Schitul Darvari - București și episcop-vicar patriarhal, Ambrozie Meleacă (astăzi episcop la Giurgiu), care-i va face postum și o frumoasă evocare (apărută mai întâi în revista Epifania). De-a lungul vieții sale călugărești de peste o jumătate de veac, Părintele Paulin Lecca a trecut, pe lângă Frăsinei și Arnota, pe la mai multe mănăstiri (Govora, Cozia, Schitul Rarău, Gologanu, Antim), zilele sfârșindu-și-le retras la mănăstirea de maici de la Rogozu, în județul Vrancea. Cel trecut pe la Antim și pe la Rarău nu putea, desigur, să nu poarte în sufletul său “floarea de foc” a Rugului Aprins (duhul acestei mișcări fiind lesne de recunoscut în preocupările și în scrierile sale). I-a cunoscut îndeaproape, între alții, pe ieroschimonahul Daniil (Sandu Tudor) și pe duhovnicul rus Ioan Kulighin. Să mai menționăm că o vreme, tot spre anii bătrâneții, a mai fost și exarh al mănăstirilor din Arhiepiscopia Dunării de Jos și din Arhiepiscopia Bucureștilor.

Părintele Paulin Lecca a scris destul de mult (pagini catehetice, exegetice, apologetice, memorialistice), dar majoritatea scrierilor sale au ajuns abia postum la cunoștința marelui public. Iată-le pe cele mai importante: „De la moarte la viață”, Editura Paideia, București, 1996 (roman memorialistic – personajul Victor Moldovanu este autorul însuși – cu caracter testamentar, prezentat călduros de regretatul critic literar Valeriu Cristea, cu care părintele Paulin s-a cuminecat mai ales întru Dostoievski); Trebuie să reținem faptul că monahii au scris din necesitatea de a fixa și transmite învățături de credință sau experiențe duhovnicești, de aceea textele lor nu sunt ficționale, ci încărcate de realitate. În acest context, romanul Părintelui Arhimandrit Paulin Lecca ar putea surprinde dacă nu am afla, citind Postfața criticului Valeriu Cristea, că este vorba de o autobiografie mascată de un nume fals și pretextul găsirii unui jurnal în podul Mănăstirii Frăsinei. Puțini scriitori s-au încumetat să se refere exclusiv la probleme monahale. Dintre aceștia ne amintim de Damian Stănoiu și Tudor Arghezi (ambii foști viețuitori în mănăstire), precum și de Vasile Voiculescu. Dar toți trei realizează o critică a crizei monahale din perioada interbelică, prezentând mănăstirea nu ca pe o intrare în Împărăție, ci ca pe o poartă a iadului, ca un loc al compromisurilor și al tuturor păcatelor. Astăzi avem în față o carte autentică ce răspunde duhovnicește acestor scrieri. Este un “Bildungsroman”, prezentând inițierea unui tânăr teolog, prins între deliciale și ispitele vieții studentești (care numai “teologică” nu este) și aspirațiile sale de a trăi creștinismul așa

cum cei din jur nu mai erau în stare s-o facă. “Nebunia” de a părăsi totul și de a intra în mănăstire era taxată ca atare de părinți, prieteni, rude, profesori, chiar și de cei pe care-i află în mănăstire, monahi prin haină, dar nu prin străduințăși nevoie. “Nu mai era nevoie să mă fac nebun pentru Hristos”, spune autorul, “pentru că și așa toată lumea mă considera nebun”(pg.111). Fratele Victor Moldovanu reface pas cu pas traseul Părinților din Pateric: căderea în păcat, remușcările conștiinței, părăsirea lumii și intrarea în mănăstire, ispitele primirii, acomodarea cu viața monahală și primele bucurii duhovnicești, diferite încercări, misunea în lume și reîntoarcerea la mănăstire. Cu o singură diferență: datele exacte ale evenimentelor istorice le plasează între anii 1940 și 1944, în România, Basarabia și Transnistria. Pagini întregi ne amintesc de “pelerinul rus” și Dostoievski (de altfel, Starețul Zosima este “părintele duhovnicesc” al fratelui Victor), dar și de texte filocalice: “În clipe de durere, îmi găseam unica întărire și mângâiere în rugăciune. Ca și în primele luni de la Frăsinei, aș fi fost pierdut dacă nu m-aș fi rugat. Acolo aveam slujbe, Sfânta Liturghie, Acatistul, Paraclisul..., dar aici nu aveam decât Psalmii lui David. Mă așezam jos, pe podele, într-un colț de baracă, și începeam să mă rog. Dar rugăciunea mea nu era o rugăciune obișnuită. Rugăciunea mea țâșnea din sufletul meu, așa cum țâșnește gheizerul din inima pământului, mânat de un foc și de o presiune grozavă. Numai în primele luni de la Frăsinei mă mai rugam cu atâta putere”(pg. 231). Menționăm că cel ce se ruga astfel se afla în închisoare, condamnat la moarte. Sau: “El nu știa că tocmai în *chinurile* de la Frăsinei eu îmi găseam fericirea pe care n-o puteam găsi nici în căsătorie, nici în bunăstare. Și apoi fratele meu nu știa că și eu sunt logodit, căsătorit, îndrăgostit. Și așa cum într-o teacă nu pot încăpea două săbii, tot astfel în inima mea nu mai putea intra o altă dragoste. Pentru vecii vecilor mi-am dat inima lui Iisus Hristos. Iar Iisus mă cheamă din nou la Frăsinei.... A doua zi am ajuns la Frăsinei, unde într-adevăr mă așteptau frații și părinții mei iubiți, chiliuța, pădurea, păsările”(pp. 287-288). Putem considera această carte și un roman de aventuri, dar de aventuri duhovnicești. Ea se găsește pe tarabe alături de alte cărți de aventuri, care propun o lume a păcatului. Oricui îi este la îndemână s-o cumpere și s-o citească, chiar numai din curiozitatea de a afla ce și cum poate scrie un monah. Și va constata că surprinzător de interesant, de bine și de folositor.

„Ce este moartea?” – o altă lucrare a sa, apărută la Editura „România Creștină”, București, 1997 (prima ediție – demult epuizată – și reeditată la Editura „Lumea Credinței”); Este de așteptat, de crezut și de sperat ca reeditarea volumului „Ce este moartea?”, adresat unui public mai larg, să retrezească interesul pentru întreaga sa nevoie mărturisitoare, ce-l recomandă ca pe una dintre cele mai de seamă figuri monahale românești din vitrega – dar plina de învățăminte – istorie românească a secolului 21. „Frumosul divin în opera lui Dostoievski”, Editura „Discipol”, București, 1998 (cel mai important studiu despre Dostoievski scris de un teolog român, după faimosul curs Dostoievski și creștinismul rus al lui Nichifor Crainic); „Rugăciunea vameșului”, Editura „Christiana”, București, 1998; „Cum să citim Biblia în învățătura Sfinților Părinți”, Editura „Sophía”, București, 1999. A tradus mult și din rusește (Igor Smolici, „Din viața și învățătura stareților”, Editura „Anastasia”, București, 1997; Serghei Bulgakov, „Icoana și cinstirea sfintelor icoane”, Editura „Anastasia”, București, 2000, etc.), lui datorându-i-se și una dintre versiunile românești ale „Pelerinului rus”, Editura „Sophía”, București, 1998).

Referințe și amintiri despre adâncimea sau profunzimea faptei, operei, cuvântului și scrisului Părintelui Arhimandrit Paulin Lecca

În „Rugăciunea vameșului”, dar parcă mai evident în jurnalul său „De la moarte la viață”, Părintele Arhimandrit Paulin Lecca poate fi numit un al doilea Fericit Augustin – potrivit afirmațiilor și descrierii facute de Episcopul Giurgiului Ambrozie Meleacă, care l-a cunoscut în anul 1992, la Mănăstirile Crasna (Prahova) și Arnota (Vâlcea). Cu o dezinvolură

și cu o nonșalanță greu de închipuit, întocmai ca și Fericitul Augustin, Părintele Paulin își povestește toată viața lui din tinerețe. Dezarmant de sincer mărturisește cum era student, cum îi plăcea să bea, îi plăceau fetele, cum mergea și petrecea și-și pierdea nopțile - toate acestea până la cunoscut pe Dumnezeu. Acestea se pot citi în cartea sa „De la moarte la viață”. Câți dintre noi știm că titlul acestei cărți este un stih dintr-o frumoasă cântare bisericească din vremea Paștilor, și anume din Cântările Învierii: “Ziua Învierii, popoare, să ne luminăm, / Paștile Domnului, Paștile, / Că de la moarte la viață și de pe pământ la cer / Hristos Dumnezeu ne-a trecut pe noi...”. Deci titlul cărții este de fapt o expresie din această extraordinară stihiră. Este adevărat că de la moarte la viață trece cititorul când parcurge această carte a Părintelui Paulin. Cei care citesc cartea lui sunt atrași și fascinați de lectură pentru că sunt ajutați să-l vadă pe Dumnezeu așa cum este în realitate: Dumnezeu iertător, Dumnezeu bun, Dumnezeu care nu se desparte de ei dacă au gresit și au păcătuit. Cartea aceasta a încântat muștii tineri care au avut o viață străină și înstrăinată de Iisus Hristos și care după lectură și-au revăzut viața și s-au îndreptat. Stilul și talentul său literar sunt impresionante, iar lucrarea, după cum spune Valeriu Cristea, “este o carte despre care nu știu să se fi scris o alta atât de frumoasă (...) fericită este editura care publică o astfel de carte...”.

Cartea începe cu găsierea unui caiet a unui oarecare frate Victor, în podul Mănăstirii Frăsinei. Dar fratele Victor nu este altul decât Părintele Paulin Lecca. În altă ordine de idei, în acest caz nu se știe cine a fost fratele Victor. Caietul începe cu o inițiere în rugăciune, dar se trece imediat la viața lui, iar caietul se încheie în finalul cărții prin cuvintele: "Aici se încheie caietul fratelui Victor". Ceea ce am remarcat eu este relatarea, imediat înainte de încheiere, unde se arată cum fratele Victor, după ce a făcut experiența călătoriei în ținuturile Transnistriei, propovăduind acolo și mai apoi fiind închis pentru vina de a fi refuzat să pună mâna pe armă împotriva fraților săi, după toate acestea se povestește întoarcerea lui la mănăstire și el spune: “Doream să mă întorc la mănăstire ca să-mi regăsesc chiliuța mea, pătura, păsările și pe părinții luminați, care m-au primit prima oară când am venit în mănăstire... Ardeam de bucurie să mă întorc în mănăstirea mea”. Aici deducem și constatăm că autorul cărții nu poate fi decât Părintele Arhimandrit Paulin Lecca...

În altă ordine de idei, Părintele Arhimandrit Paulin Lecca nu putea fi văzut vorbind de bunul Dumnezeu fără să plângă. Era foarte sensibil, iar pentru el practic cuvintele aveau alt sens. El a ajuns la o curăție încât nu mai putea să considere pe nimeni păcătos. Dacă-i spuneai: “Părinte, acela este un ticălos, nu vrea să se îndrepte; Părinte, nu sta de vorbă cu el!”, răspunsul era: “Nu, nu se poate, trebuie să fie un om bun!”. În mintea lui lipsită de orice întunecime nu putea să încapă gândul că cineva ar fi păcătos... Era un om trecut prin viață și care trecuse prin mai multe obști monahale în perioada sa de noviciat, înainte de a se hotărî să rămână în Mănăstirea Frăsinei ca frate de mănăstire: fratele Pavel. Avea 22 de ani. Însă acolo, la Mănăstirea Frăsinei, cum auzea de vreun părinte îmbunătățit, de vreun om care să fi experimentat rugăciunea lui Iisus, se ducea să îl cunoască. Bunăoară, așa s-a întâmplat și cu Părintele Arsenie Boca de la Mănăstirea Brâncoveanu - Sâmbăta de Sus, județul Brașov; cum a auzit despre el, imediat Părintele Paulin Lecca a fugit acolo, la Sâmbăta de Sus. Având binecuvântare pentru o săptămână de la starețul său, a fugit la Sâmbăta de Sus și a stat acolo o lună. Când s-a reîntors în obște, folosit de cuvintele Părintelui Arsenie Boca, părinții l-au apostrofat; toți erau porniți împotriva lui, vrând să-l dea afară, dar starețul însuși l-a primit totuși ca pe un fiu, cu căldură. I-au dat canon - puteți citi mai pe larg această scenă într-un articol deja apărut în revista “Icoana din adânc” - pe când fratele Pavel bătea metaniile în trapeză și căuta să-si ducă la capăt canonul, unul din părinți, trecând pe lângă el, l-a bătut pe umăr și i-a spus: “Nu te deznădăjdui, și eu am făcut acest canon!”, iar fratele Pavel cu multă bucurie a dus canonul până la sfârșit.

Mai povestea Părintele Paulin că el obișnuia, după cum am mai spus, să se aciuze pe lângă tot felul de părinți pentru ca aceștia să-l învețe să deprindă rugăciunea inimii. Era un

înfocat căutător al acesteia și se străduia din răspuțeri să o aibă. Duhovnicul lui de atunci l-a învățat rugăciunea inimii. „Am preferat să stau în spatele bisericii, în coate și în genunchi, și să zic: *Doamne Iisuse...*; pentru că am vrut să mă împărtășesc din dulceața acestei rugăciuni, n-am învățat niciodată să cânt” – recunoaște și mărturisește Părintele Paulin Lecca. O dată l-a rugat pe duhovnicul lui să-i facă o rugăciune, o rugăciune puternică... el vroia să se ducă la pustie, Părintele Paulin ardea de dorul pustiei. S-a dus la duhovnicul lui și a zis: “Părinte, faceți-mi o rugăciune, faceți-mi o rugăciune în biserică, la miezul nopții, să primesc și eu de la Dumnezeu suferința, să fiu și eu cumva contemporan cu Mântuitorul nostru Iisus Hristos în suferință”. Și părintele i-a zis: “Tu nu știi ce ceri, nu-ți dai seama... lui Dumnezeu când îi ceri, se grăbește să-ți dea, să știi, chiar dacă nu știi ce ceri...!” Iar el a insistat: “Nu, părinte, fă-mi rugăciunea asta!” Și la miezul nopții, ar fi trebuit să vedeți starea în care era când povestea asta, era transfigurat, deci la miezul nopții a venit cu duhovnicul în biserică, i-a pus epitrahilul pe cap, întâi l-a spovedit și a primit un canon, după care duhovnicul i-a făcut acea rugăciune în timpul căreia Părintele Paulin, sub epitrahil, se ruga lui Dumnezeu să-i trimită suferința. Cu binecuvântarea duhovnicului a plecat apoi la o peșteră și acolo a stat cam vreo trei luni de zile. Nu știm dacă grota era pe lângă Mănăstirea Frăsinei sau mai degrabă era pe lângă Mănăstirea Arnota... poate lângă Mănăstirea Bistrița... Părintele cunoștea bine împrejurimile multor mănăstiri fiindcă a umblat și a viețuit prin multe așezări monastice, a fost exarh mănăstiresc și la București, și în Oltenia, a avut o viață foarte bogată, completă și complexă.... Deci a mers la o peșteră în care a stat trei luni de zile... câte experiențe a avut acolo... când povestea el despre acele locuri, momente și stări parcă revedea Patericul cu toate luptele Sfântului Antonie cel Mare, parcă ai fi citit pe larg viața lui din Mineiul pe luna ianuarie: lupte cu demoni, vedenii și viziuni, încercări de tot felul, căderi de-a dreapta, părere de sine, toate acestea în trei luni de zile. Desigur că umezeala peșterii nu l-a cruțat și a dobândit reumatism: așadar suferința a venit și ea. Iar el zicea: “Să fi văzut suferință, toată viața mea am tras de pe urma acestei cereri înfocate...” și într-adevăr, s-a chinuit mult cu acest reumatism...

La Părintele Paulin Lecca – ucenic al Părintelui Duhovnicesc Ioan Kulighin, a mișcării spirituale și duhovnicești „Rugul aprins” de la Mănăstirea Antim, din București, de la care a deprins multe din învățăturile folositoare împlinirii și cultivării rugăciunii inimii - veneau foarte mulți credincioși. Avea un dar al lui de a atrage credincioșii. Veneau foarte mulți, și tineri, și bătrâni. Oameni cu tot felul de probleme, dar el le vorbea la toți foarte mult din Frații Karamazov. El știa că Starețul Zosima nu a fost altcineva decât Starețul Ambrozie de la Mănăstirea Optina, dar tot ce am citit noi în Frații Karamazov el trăia; probabil că a și fost și la Mănăstirea Optina. Veneau și foarte mulți tineri; nu știu dacă cei de la ASCOR... Nu, aceștia l-au descoperit ulterior, când era la Mănăstirea Rogozu, din județul Vrancea, unde a trăit în ultima parte a vieții sale până în iarna anului 1996, când la 1 Februarie a trecut la veșnicele lăcașuri, și de unde l-au și adus de câteva ori la conferințele organizate de ASCOR – Filiala București, când și unde l-am cunoscut și eu... Pentru toți cei care veneau la el avea un antidot, avea un sfat pentru fiecare problemă. Bunăoară, au venit la sfinția sa la mănăstire doi tineri cărora le murise copilul la doi ani de zile. Tatăl a suferit foarte mult, dar a reușit să depășească momentul, însă mama, de atâta durere, s-a îmbolnăvit de nervi. Și avea permanent impresia că copilul lor revine în casă. Dimineața, când își făceau rugăciunea, ea auzea pași, simțea o prezență în cameră, o prezență plăcută, nu-i tulbura... cineva mergea pe lângă ei... Să fi fost doar impresia lor? Gândul le era din ce în ce mai puternic la copilul lor? Părintele Paulin Lecca le-a spus: “Voi nu știți ce spune Părintele Zosima în cartea Frații Karamazov, că sufletul celui răposat se întoarce și vine umblând prin locurile care i-au fost dragi, pe la părinții și rudele lui, în perioada de la înmormântare până la 9 zile, când se face judecata personală. Când predica sau când povestea ori conferința, vorbea cu predilecție despre rugăciune... Totul venea spontan. Se uita precum fac predicatorii mari, să vadă ce oameni

formează auditoriul, se ruga pentru ei și ce-i dădea Dumnezeu să grăiască, aceea grăia; comunica ce avea de spus aproape fără să se folosească de cuvinte... era o legătură sufletească puternică. Nu-i cunoștea, mulți dintre ei îl vedeau poate pentru prima dată, însă el se uita și parcă îi înțelegea; avea așa o premoniție și înțelegea dintr-o privire problemele lor. Oamenii erau foarte atenți, putea să vorbească jumătate de oră și nimeni să treacă de pe un picior pe altul. Nimeni nu se plictisea, căci tot ce spunea el era viu, de și din viață. Tot ce spunea el era viu, pătrundea sufletele și totodată le transforma, le electriza... începea să plângă și toți oamenii împreună cu el. Abia acum realizez ce însemna fericita întristare a lui Kovalenski... La această fericită a ajuns Părintele Arhimandrit Paulin Lecca, și după cum îl numește în cartea lui, „De la moarte la viață”, un adevărat testament, un adevărat jurnal duhovnicesc, Valeriu Cristea, care a prefațat această lucrare, îl numește deci “un fericit asemenea lui Nicolae Steinhardt cel de trei ori fericit”. Părintele Paulin Lecca este un fericit pe care l-a “atins” flacăra Duhului Sfânt. El a avut această experiență mistică, a vederii lui Dumnezeu. Adesea vorbea despre Arhimandritul Sofronie de la Essex, din care, de altfel, a și tradus. A avut această experiență, a cunoscut roadele rugăciunii curate... Era întrebat adeseori: “Părinte, cum vedeți capitolele acelea din Filocalie, despre rugăciune, care sunt darurile rugăciunii curate?”, iar el răspundea, de fiecare dată: “Bucuria, pacea, îndelunga răbdare, astea sunt roadele rugăciunii, roadele dragostei, dar printre altele, roadele rugăciunii lui Iisus sunt și lacrimile. În momentul în care ajungi la treapta rugăciunii curate, când rugăciunea se rostește cu mintea, atunci nu mai ești tu cel care te rogi, ci Duhul Sfânt este Cel Care Se roagă în tine. Dumnezeu este Cel Care Se roagă în tine, după cum spune Mântuitorul nostru Iisus Hristos, și strigă cu suspine *Avva Părinte*. Atunci tu nu ești decât instrumentul prin care Dumnezeu lucrează și strigi: “Neputincios cad, Stăpâne, în fața Ta!”, în timp ce lacrimile-ți inundă fața. Eu cred că Părintele Paulin, atunci când îi curgeau lacrimile, era în plinătatea rugăciunii. Pentru el, cuvintele erau într-adevăr purtătoare de har, harismatice... Pentru el nu erau cuvinte goale, fără sens și lipsite de conținut; chiar dacă aceleași cuvinte, rostite de alții, puteau părea goale, însă erau vii când le spunea Părintele Paulin Lecca. Te mișcau, te mobilizau, te impulsiona, te schimbau și te transformau...

După cum am mai spus, Părintele Paulin era un om erudit, un om cu o cultură foarte mare, care citise foarte mult în viața lui, dar care, mai ales, a trăit ceea ce a citit. La un moment dat - ne împărtășește și ne mărturisește din amintirile sale Episcopul Ambrozio Meleacă - Părintele Paulin Lecca a început să traducă din franceză o carte a Părintelui Sofronie de la Essex, și el ca și Părintele Paulin trecut de acum în veșnicie (în anul 1993). Părintele Paulin Lecca era cunosător al limbii ruse, dar foarte bine și foarte frumos vorbea și limba franceză. Avea și un dicționar al unui teolog francez, Dicționar al Părinților mistici, dăruit lui de însuși autorul. În sfârșit, cum spuneam, a început să traducă cartea Părintelui Sofronie Saharov, „Sa vie est la mienne”, Viața lui este și a mea. Cred că a apărut o traducere din limba engleză sub titlul *Să Îl vedem pe Dumnezeu așa cum este*. Eu nu am văzut încă această carte, însă nu este traducerea Părintelui Paulin Lecca. La începutul acestei cărți, Arhimandritul Sofronie Saharov își povestea viața; el, în tinerețe, ca și mulți din tinerii de astăzi, a avut oarecare experiențe orientale, era preocupat foarte mult de yoga, a trecut prin niște încercări făcând exerciții complicate, dar și-a dat seama că acestea nu duc la nimic bun. Eu îl ajutam pe Părintele Paulin la această muncă scriind ceea ce îmi dicta el, dar, pe măsură ce traducea, se oprea și îmi puneă câte o întrebare: “Ai înțeles asta? Ia zi-mi ce-ai înțeles de aici?”. El mă testa permanent ca să mă facă atent la ceea ce scriu. Această carte, foarte frumoasă, a fost tradusă în întregime înainte ca în România să fi apărut vreo carte despre Arhimandritul Sofronie. Acum sunt multe, dar atunci nu era nici una, iar eu m-am bucurat foarte mult de contactul cu această carte nouă, inedită. Traducerea era mai puțin literară, dar era în duh, prindea duhul cu care a fost scrisă de Arhimandritul Sofronie Saharov”...

Referitor la „Frumosul divin în opera lui Dostoievski”, studenții de la ASCOR au avut inițiativa de a-l invita pe Părintele Paulin Lecca în câteva rânduri spre a conferența despre acest subiect. A fost impresionant. Țin minte că eu eram student în anul acela și am fost și eu la o asemenea prelegere. Veneau studenți de la tot felul de facultăți și întrebau: “Cine vorbește astăzi? De ce este atâta lume aici, ce se întâmplă?” și noi răspundeam: “Vine un părinte extraordinar!” “Ei, un preot - spuneau neîncrezători - dar hai să-l văd și eu, că nu degeaba s-a strâns aici atâta lume”. Și când a început acest părinte să vorbească, toți au amuțit și s-au așezat, dar nu pe locuri, pentru că nu mai era nici unul liber, ci pe jos, pe unde apucau. A fost aula plină-plină, ca în perioada Paștilor, când vorbea Părintele Arhimandrit Teofil Părăian de la Mănăstirea Sâmbăta de Sus. Avea o figură sfântă; se vedea că Duhul Sfânt sălășluiește în el... Seninătatea lui, căldura pe care o răspânda în jur, deschiderea lui atrăgea și încânta foarte mult pe oricine, indiferent de formație sau de vârstă. În plus, Părintele Paulin era un om intelectual, era un om erudit și asta se vedea din felul în care vorbea, din felul în care reacționa spontan atunci când era interpelat, l-am surprins în situații când făcea praf cu o singură replică.

Acesta a fost Părintele Arhimandrit Paulin Lecca. Mulți l-au cunoscut, dar nu l-au iubit și apreciat la adevărata lui valoare atâta vreme cât a fost printre noi, cum se și întâmplă în general cu toți oamenii, cu toți creștinii. Toți avem parte de un părinte duhovnicesc, fie el un părinte obișnuit care să nu exceleze, cel puțin vizibil, prin veleități spirituale, prin anumite harisme și daruri mai puțin comune. Dar numai după ce aceștia se duc începi să îi apreciezi, să realizezi și să îți dai seama ce a însemnat prezența lor în viața ta și sfatul pe care ei ți l-au dat. O legătură cu un părinte duhovnicesc trebuie păstrată cu orice sacrificiu, cu atât mai mult cu cât omul acela ți-a arătat că este un adevărat și un autentic părinte duhovnicesc. Sunt foarte mulți părinți duhovnicești care la un moment dat te pot sminti printr-un gest al lor, printr-o vorbă, printr-o inconsecvență sau o aparentă lipsă de căldură, dar tu trebuie să păstrezi legătura cu duhovnicul tău orice ar fi. Să nu cauți prea mult la el. Sfântul Ignatie Brancianinov spune că atunci când îți cauți duhovnic, mai întâi retrage-te și vezi în ce măsură viața lui și principiile după care se conduce se regăsesc în principiile evanghelice. La fel și Părintele Paulin Lecca zice că dacă nu se regăsesc îndemnul evanghelice în sfaturile duhovnicului, să nu le respecti. Acest lucru pare a fi o scădere a lui și se contrazice cu felul lui de a fi, plin de căldură și de apropiere. Aceasta înseamnă să cauți un duhovnic bun, cum a făcut și Părintele Paulin Lecca - prin mănăstiri, prin pustii, prin Transnistria și pe unde nici nu ne închipuim - dar o dată ce l-ai găsit, să-l păstrezi. O spune unul care nu și-a păstrat duhovnicii, și aceasta pentru că nu am fost consecvent în legătura mea cu ei. Spun asta cu vehemență, cu atât mai mult cu cât întâlnesc tineri care nu sunt consecvenți, care nu rămân la duhovnicul lor și caută în permanență un altul mai bun, mai grozav. Nu cred că este potrivit. Dacă ai încredere și dacă vii cu toată sinceritatea, Dumnezeu poate să pună pe buzele oricărui duhovnic sfatul de care ai tu nevoie. Poți în acest fel progresa, dar așa, dacă rătăcești permanent - este o amăgire.

Și pentru a ajunge (căci aici este o delicată problemă astăzi) să avem încredere în Părintele duhovnicesc și multă nădejde în activitatea sa pastoral-misionară și spirituală, vom sublinia puțin, acum la începutul acestui articol, modul în care trebuie să fie păstorul duhovnicesc în relațiile sale - așa cum le vede Sfântul Ierarh Nectarie de Eghina în lucrarea sa „Despre Preoție”: Păstorul duhovnicesc va trebui să arate în toate bună-rânduială. Fiindcă în bună-cuviință stau toate chipurile unei purtări frumoase. Păstorul duhovnicesc își păzește buna cuviință în relațiile sale când: - nu își neglijează îndatoririle sfinte și apostolia sa; - când își amintește că trebuie să fie, oriunde și oricând, un model creștin, când vorbește și când tace; - când se conformează el însuși responsabilităților care decurg din grija pentru conștiința turmei sale. Păstorul duhovnicesc care nu se neglijează și își amintește cele ce se cuvin lui, aflându-se într-o adunare, nicidecum nu se va lepăda caracterul cuviincios, fiindcă acesta este cu neputință de îndepărtat de la el, deoarece nu îi îngăduie aceasta însăși vrednicia preoțească,

care este nedespărțită de cuvioșie. Chipul preoțesc de neschimbat îl constrânge pe preot să se armonizeze cu multă luare aminte și atenție cu relațiile din obștea lui și să își facă aceste relații cu multă prevedere. Mai întâi și mai presus de toate, se armonizează caracterului sfânt ce i se impune. Trebuie să nu se arate în adunări fără vreo pricină impusă de slujirea lui, ori să le caute pe acestea cu tot dinadinsul, sau să se facă plăcut acestora. Trebuie să își facă relațiile cu mulă chibzuință și după o îndelungă și atentă cercetare a petrecerii și caracterului și a cugetului persoanelor cu care urmează să aibă relații. Dacă acestea sunt în așa fel încât prietenia și relația cu ele să îi aducă lui cinste și bun renume, atunci poate să se împrietenească și să intre în relație cu ele. Dar dacă, dimpotrivă, reputația acestora nu este bună ori sunt socotite de o moralitate îndoielnică, sau de un cuget stricat, sau de o petrecere și viețuire rău famate, atunci prietenia față de acestea și relația cu ele cu cât este mai apropiată, cu atât este mai vătămătoare și mai insultătoare. Aceasta ne învață pe noi Sfântul Apostol Pavel când zice: „Nu vă înșelați, căci vorbirile rele strică obiceiurile bune”¹. Asemenea relații îl vatămă foarte mult mai ales pe preot, fiindcă, în împreună-petrecerea cu persoanele prost văzute din punct de vedere moral, pe nesimțite, se depărtează cuvioșia lui și este prădată puțin câte puțin bogăția bunei-cuviințe preoțești, și la urmă se va afla și el gol de toată cinstea și respectul din parte celor păstoriți de el. Despre acest preot se poate spune, în chip foarte potrivit, cuvântul profetului Osea: „Și alții au mâncat puterea lui, iar el nu a știut”². Prin urmare prietenia și filiația duhovnicească se constituie a fi un criteriu indispensabil în vederea realizării și desăvârșirii unei relații duhovnicești, bazată pe încredere, deschidere și dragoste reciprocă, ziditoare și mult folositoare!...

Căci, responsabilitatea preotului-duhovnic (potrivit afirmațiilor făcute de către Sfântul Ioan Gură de Aur în „Tratatul său despre Preoție”), are în vedere mulțimea sufletelor ce nu pot fi prețuite în lumea aceasta. Turma cuvântătoare este atacată de dușmani de natură morală cum ar fi: „adulterul, necurătenia, nerușinarea, idolatria, înveninarea, vrășmășiile, certurile, mânia, clevetirile, murmurele, îngâmăfările, neînțelegerile și altele, toate numite faptele cărnii”. Însă există o mare deosebire între păstorul oilor și cel al oamenilor: oamenii nu pot fi nicidecum tratați cu aceeași autoritate cu care sunt tratate animalele. Preotul nu poate folosi violența nici în acel mod în care o pot face judecătorii laici. Așadar este nevoi de convingere, nu de constrângere. Trebuie păstrat și echilibrul între acrivie și iconomie în funcție de situația și de starea sufletească a credinciosului respectiv cu toate predispozițiile ei. Și aici, autorul acestei însemnate lucrări, face comparația cu recuperarea „oii pierdute”: omul rătăcit este mult mai mult greu de adus înapoi fără forță, ci numai prin sfaturi (2 Tim. II, 25; Tit. I, 9; Tim. IV, 20). Dacă vom pune față în față primele dintre faptele milosteniei trupești și sufletești, și anume: a sătura pe cel flămând, respectiv a îndrepta pe cel ce greșește, vedem de îndată superioritatea milosteniei sufletești (cap.10). Revenind la cele afirmate mai sus cu privire la dragostea față de păstoriți, se amintește că: „Prin aceasta vor cunoaște oamenii că sunteți ucenicii Mei dacă vă veți iubi unul pe altul până la sacrificiul propriei vieți: căci cea mai mare dovadă de iubire este de a muri pentru cel pe care-l iubește cineva”. Sfântul Ioan Hrisostom compară, apoi, preoția creștină cu cea a lui Aaron. Diferența radicală constă în aceea că preoția creștină a fost instituită de Însuși Duhul Sfânt. O altă deosebire decurge din jertfa adusă la altar de slujitor: preotul creștin oficiază jertfa cea fără de sânge în care prin pogorârea duhului Sfânt pâinea și vinul se prefac în chip tainic în Trupul și Sângele Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Comparația cu jertfa făcută de proorocul Ilie ne dă, iarăși, dimensiunea înfricoșată a preoției creștine (cap. 14). Desigur că sufletele omenești create nu pot să suporte vederea acestor minuni, drept care ele se petrec așa cum am arătat sub forma văzută și gustată a pâinii și a vinului. Să nu uităm, așadar, că minunea prefacerii din cadrul Sfintei Euharistii este cea mai mare de pe pământ!

¹ I Cor. 15, 33

² Os. 7, 9

Nu numai atât, dar preoților creștini li s-a dat o putere care covârșește toate făpturile create, văzute și nevăzute: „Aceia ale căror păcate le veți ierta vor fi iertate; și pe ale cărorora le veți ține vor fi ținute”. Acest lucru petrecându-se atât pe pământ cât și în ceruri preoții devin conlucrători în iconomia mântuirii cu Însuși Dumnezeu (1 Cor. III, 6-9; XV, 10; 2 Cor. VI, 1). Dacă adăugăm la aceste două taine (Spovedania și Împărtășania) și Taina Botezului - poarta de intrare în comuniunea cu Dumnezeu și cu Biserica Sa, vedem că puterea și răspunderea preoțească nu au asemănare nici în cer, nici pe pământ. Cât de puerile, ca să ne exprimăm cu prea multă blândețe, ne par prin comparație „minunile” OZN-iste și „puterile” paranormale cu care suntem asediați în mass media contemporană. Acestea pot avea aderență și succes numai la acei la care legătura cu Biserica, Tainele – deci Harul – învățătura și liturghia s-au diluat la extrem prin fenomenul secularizării. Doar în condițiile acestea se poate explica și pierderea acelei facultăți esențiale dobândită în chip haric la Taina Mirungerii: - pentru a dobândi darul deosebirii duhurilor (diakrisis), discernământul ori dreapta socoteală. Aceasta s-a petrecut, desigur, în mod treptat pe parcursul ultimelor veacuri, și s-a datorat, în cea mai mare măsură, percepției distorsionate, de tip nestorian și augustinian, conform cărora cele cerești rămâneau tot mai mult „acolo și apoi”, oamenii gândind, din ce în ce mai mult, în sensul eshatonului iudaic de tip liniar-mesianic. Și astfel în locul contactului cu Împărăția și Tainele ei, acel eshaton adevărat creștin, care este un veșnic prezent s-a instaurat, gradual, acea percepție filozofică idealistă și abstractă, culminând cu necredința, agnosticismul și chiar ateismul de care am amintit, fie el de tip marxist, fie de tip new-age. Echilibrul moral al preotului-duhovnic nu trebuie să se clatine nici în fața laudelor nici în fața criticilor nemeritate pe care le primește de la credincioșii și, mai cu seamă, de la colegii săi (cap. 27, p. 159). Scopul predicii nu este asemenea discursului electoral al politicianului populist, acela de a-și atrage simpatia și voturile ascultătorilor.

Nu laudele lor trebuie urmărite ci a plăcea lui Dumnezeu (cap. 28, p. 164). Toate faptele și acțiunile preotului au consecințe atât în viața aceasta cât, mai ales, în cea viitoare. El nu poate ridica sub nici o formă la judecată argumentul ignoranței care l-ar mai disculpa cumva pe simplul credincios (cap. 28, p. 170). Prin faptul că viețuiește în lume, înconjurat de viforul ispitelor, preotul trebuie să aibă o grijă de sine sufletească mai mare chiar decât a monahului (cap. 30, p. 171). Este necesară păstrarea cumpenei între cele două tendințe extreme: sărăcia și bogăția, luxul și simplitatea. Sfântul Ioan Gură de Aur ne avertizează tot în termeni dialectici de a ne feri de cele două patimi opuse ce ne pot stăpâni în relația cu credincioșii: lingușirea servilă și ineficienta aroganță. El a cunoscut deopotrivă starea monahicească și pustnicia, de aceea este îndreptățit a face comparația sihastrului cu preotul de mir ce are a se îngriji și de sufletele celorlalți aflându-se în mijlocul ispitelor lumești (cap. 31, p. 174). Păstorul duhovnicesc se roagă pentru toți cei din Biserică, deci trebuie să fie mai presus de ei din punct de vedere moral. La rândul lor enoriașii aparțin unor diverse categorii: bogați și săraci, culti și ignoranți, tineri și bătrâni, bărbați și femei, părinți și copii, diversitate ce implică o mare mobilitate sufletească din partea păstorului duhovnicesc care nu trebuie să fie nici prefăcătorie nici lingușire (cap. 32, p. 178). După cum în medicină nu există boli ci bolnavi, tot așa oamenii trebuie tratați în mod personal în privințele duhovnicești conform predispozițiilor lor. Comparând, în continuare, situația preotului de mir cu cea a monahului autorul ne arată că preotul se găsește în fața enoriașilor în lumina care nu-și poate ascunde cusururile, mânia, neglijența, vanitatea și celelalte (cap. 33, p. 184). În legea veche preoții erau datori să aducă jertfe animale deosebite pentru curățarea păcatelor lor. Aceasta ne arată gravitatea greșelilor personale și în cadrul preoției celei noi (cap. 34, p. 177).

Așadar, viața Părintelui Paulin a fost o viață de căutare, un model și pentru cei care au avut privilegiul și binecuvântarea de a-l fi cunoscut, dar și pentru cei care nu l-au cunoscut, căci spre deosebire de mulți părinți duhovnicești care i-au învățat pe oameni fiind mari în Împărăția lui Dumnezeu, Părintele Paulin Lecca a (și) scris multe lucruri și acestea sunt foarte

concentrate, foarte adânci. Trebuie să fii în duhul Părintelui Paulin ca să înțelegi ce a scris el și în „Frumosul divin în opera lui Dostoievski” și în „De la moarte la viață” și în „Rugăciunea Vameșului” sau în „Ce este moartea?”. – din care voi reda și eu, în cele ce urmează, câteva fragmente Mi-amintesc faptul că lucrarea „Frumosul divin în opera lui Dostoievski” - această carte ce este un adevărat testament duhovnicesc, s-a lansat la librăria “Mihail Sadoveanu” din București, la câteva zile după moartea Părintelui Arhimandrit Paulin Lecca, în luna Februarie anul 1996. M-am gândit că acest bătrân frumos, un adevărat Avvă și Gheronda, la cei 82 de ani câți a avut, s-a născut în viața cea cerească și veșnică în ajunul Praznicului Întâmpinării Domnului. Cred că se poate face o analogie între Sfântul și Dreptul Simeon care L-a întâmpinat pe Iisus Hristos la templu și Părintele Paulin lecca, care a avut o viață de continuă și permanentă căutare: L-a căutat pe Mântuitorul ca să Se nască în inima lui, s-a apropiat de El și n-a putut să moară decât primindu-L în brațe pe Iisus Hristos, ieșindu-i în întâmpinare la acest praznic. Am observat că, în general, marii părinți duhovnicești care au trecut dincolo, ne-au părăsit în ajunul sau în timpul marilor praznice: s-au dus în perioada Sfintelor Paști sau a Crăciunului. N-aș dori să pară cuiva forțată observația și constatarea, dar este un adevăr și o realitate...

În ultima parte a acestui material, pro memoria, vom reda cateva fragmente din lucrarea sa „Ce este moartea”, care cuprinde învățături de o deosebită profunzime și adâncime teologică ori duhovnicească

Moartea este consecința păcatului, pedeapsa lui Dumnezeu pentru neascultarea primilor oameni. „În ziua în care veți mânca din el, cu moarte veți muri“ (Facerea 2, 17). Primul om, plănuț de Dumnezeu Cel în Treime, „după chipul și asemănarea“ Sa, dar creat „după chipul Său“ (Facerea 1, 26-27), a fost perfect ca posibilitate (potență), dar perfectibil ca realitate, căci „asemănarea“, care avea să-l facă perfect, trebuia să o realizeze pe parcurs și prin lucrarea voinței proprii, stimulată, ajutată și dusă la desăvârșire prin harul dumnezeiesc. Unica poruncă dată a fost „să nu mănânci din pomul cunoștinței binelui și răului...“ (Facerea 2, 17), căci mâncând va muri. Primul om constituia un tot perfectibil, armonios, o îmbinare desăvârșită între trup și suflet, ambele nemuritoare; nu exista nici o contradicție între ele. Prin neascultarea însă a unicei porunci dumnezeiești, deși fusese avizat de ceea ce va urma acestei neascultări, el a decăzut din nemurire, trupul lui, instrumentul prin care a păcătuit, fiind pedepsit astfel cu moartea. Sufletul însă i-a rămas nemuritor ca și mai înainte. Noi nu putem pricepe cu mintea noastră mărginită cum se realizează această unire a sufletului cu corpul în sânul mamei și nici separarea sufletului de corp în clipa morții. Moartea este un fenomen inevitabil și cel mai sigur ce se petrece în viața omului. Nimeni nu scapă de ea, este moștenirea noastră, pedeapsa lui Dumnezeu pentru neascultarea celui dintâi om și a tuturor descendenților săi. Și totuși, acest „blestem” dumnezeiesc al morții a fost înlăturat prin venirea Răscumpărătorului. Cei care au călcat porunca lui Dumnezeu prin strămoșii lor, și sunt deci apăsați de „blestemul” ancestral, pot totuși să scape de el, dacă vor asculta, la rândul lor, de poruncile lui Dumnezeu, anume cele ale Legii vechi, validate prin cele ale Evangheliei și confințite prin Tainele Bisericii. Trupul, fiind pământ, se va întoarce în pământ, dar sufletul, fiind suflarea lui Dumnezeu, se va întoarce la Creatorul său, ca să dea socoteală de ceea ce a făcut în timpul vieții pe pământ cu templul trupului ce i s-a dat spre slujirea lui Dumnezeu. Fiecare om are un rost al său, un termen de executare a ceea ce i s-a dat spre realizare, iar pierderea timpului în plăcerile lumești, și deci nerealizarea în termen a ceea ce îi era hărăzit, va atrage, bineînțeles, după sine, și pe drept, pedeapsa meritată.

Moartea este înspăimântătoare pentru cei care nu se ostenesc să-L cunoască pe Dumnezeu și poruncile Lui, iar pentru cei ce-L cunosc și-L iubesc ea este o binefacere, este sfârșitul durerilor și suferințelor trupului, al muncilor istovitoare, al neînțelegerilor cu cei

necredincioși, al neputinței noastre de a ne desăvârși, este mântuirea sufletului nostru din înclinările păcătoase ale trupului stricacios, este întrevăderea cu Dumnezeu, pacea și ordinea veșnică. Ce frumoasă este deci moartea și binecuvântată! Demonul, cel ce gelozește puterea Creatorului și care, vrând să se facă asemenea Lui, a fost izgonit din ceruri, a corupt pe primul om, și de atunci și până azi continuă ispitirea oamenilor, el, care vrea să-L concureze pe Dumnezeu. Omul din ziua de azi, cu inima lui coruptă, este tentat să întrebe de ce Dumnezeu, dacă a creat pe om nemuritor, hărăzit fericirii eterne, i-a pus totuși în față pomul cunoașterii binelui și răului, din care i-a interzis să mănânce. De ce i-a pus, deci, ispita în față, El, Atotștiutorul, cunoscând că omul va cădea, ispitit de cel rău? Acest pom al ispitei i-a fost pus omului în cale tocmai pentru ea el să-și dea permanent seama că este o ființă creată, supusă Creatorului său, și nu egală cu El, Căruia Îi datorează fericirea nemuritoare, dar și ascultare și supunere. Dumnezeu a prevăzut desigur ispitirea omului și a vrut ca această fericire și nemurire să fie meritate de om, atât pentru el, cât și pentru descendenții lui, iar nu primite gratuit. De aceea, prin poporul ales, poporul lui Israel, El a transmis lui Moise legile Sale, pentru recăștigarea nemuririi prin Mesia Ce avea să vină și prin Evanghelia Lui. Prin trimiterea lui Iisus Hristos – Însuși Cuvântul Lui întrupat – El explică omenirii rostul și sensul vieții pământești, anume recăștigarea fericirii pierdute. Iisus este deci întruparea Legii divine.

Moartea n-a fost destinată omului, ea este contrară naturii lui și n-a survenit decât ca o pedeapsă a păcatului, în clipa când inima și dragostea lui s-au îndepărtat de Dumnezeu. Reîntoarcerea inimii omului către Creatorul său, dragostea și ascultarea față de El readuc omului nemurirea. Sufletul omului și-a trădat natura lui inițială, răul a pus stăpânire pe el, și moartea vine să curme acest rău. Ea este necesară, venind ca o binefacere pentru om, făcând deci să înceteze răul. Dacă omul corupt de ispititor, înrăit de cel viclean, ar fi rămas totuși nemuritor, așa cum l-a creat Dumnezeu, ar fi fost o calamitate veșnică. Dumnezeu, în bunătatea Lui, a vrut totuși să-l scape pe om de acest rău veșnic. El a trimis moartea ca o pedeapsă, dar și ca o salvare din ghearele Satanei. Moartea este un mijloc de împiedicare a propagării răului pe pământ. Dumnezeu a împiedicat uneltirile diavolului, a împiedicat ca răul să rămână nemuritor, așa cum era natura omului. Deci spre binele acestuia, El a trimis moartea în trupul care a păcătuit, păstrându-i totuși nemurirea sufletului. Principiul păcatului se găsește chiar în zămislirea din poftă trupească, când Dumnezeu creează sufletul la inițiativa părinților care zămislesc trupul, ambele realizări devenind una (o fire omenească), dar moștenitoare a păcatului slrămoșesc. Numai prin întruparea și moartea lui Hristos acest păcat a fost nimicit, potențial în întreaga fire umană, iar real sau efectiv în toți cei ce-l primesc pe Hristos prin Botezul în numele Sfintei Treimi. Dar și în acest creștin se menține lupta dintre legea trupului și legea duhului, ca și în primul om din paradis, căci creștinul trebuie să lupte spre a activa în virtuți potențele de la Botez. Lupta este până la sfârșitul vieții, și deci și amenințarea răului, respectiv moartea sufletească. De aceea Apostolul Pavel spune: „...Cine mă va izbăvi de trupul morții acesteia?” (Romani 7, 24).

Moartea trupească însă curmă această luptă. Nici un om nu scapă de ispită, de boală, de foame, de trudă, de suferință, de durere. Viața însăși, de care ne cramponăm atât, este o ispită continuă. Cine ne scapă de toate acestea, dacă nu moartea? Și totuși numai prin aceste ispite ne putem mântui, putem recuceri nemurirea. Prin încrederea, recunoașterea și ascultarea față de Iisus câștigăm veșnicia: „Eu sunt Calea, Adevărul și Viața!”. Ascultarea, smerenia, faptele bune, răbdarea servesc de sprijin sufletului în clipa părăsirii corpului. Moartea dreptului nu seamănă deloc cu cea a unui păcătos; dimpotrivă, cei drepti simt o mare bucurie, bucuria de a fi chemați la odihna de veci, în timp ce moartea păcătosului este cumplită. Cel ce a călcat legea se îngrozește de pedeapsă, remușcărilor îi chinuiesc conștiința, iar căința este adeseori prea târzie!...

În altă ordine de idei, acum în încheiere, voi recunoaște și mărturisii faptul că știind, din propria-mi experiență, că fiecare întâlnire cu *Părintele Arhimandrit Paulin Lecca* a fost un

prilej de mare înălțare sufletească și de sărbătoare, asemeni întâlnirilor învățăceilor cu marii filozofi ai vremii antice precum: Platon, Plotin, Socrate, Aristotel, fiindu-ne pildă demnă de urmat, de înțelepciune, abnegație și dăruire, mă (mai) gândesc ce repede îi uităm noi pe acești oameni, pe aceste personalități ale culturii și spiritualității noastre, fiindu-le prea puțin recunoscători pentru toate câte ne-au făcut și ne-au dăruit ei nouă, cu toate că ar trebui să ne aducem aminte „de mai marii noștri”!...

În ultima vreme am vorbit de toți acești mari Părinți ai Ortodoxiei noastre, pe care noi nu-i numim sfinți, căci ne temem de asta. Dar pentru noi au fost ca niște sfinți. Așa i-am simțit, așa i-am perceput. Fiindcă i-am văzut împlinind sub ochii noștri Evanghelia, pentru că ne-au învățat creștinismul practic prin exemplul personal: au flămânzit ei ca să sature pe cei flămânzi, au privegheat ei ca să se odihnească cei osteniți, au pătimit ei ca să ia mângâiere cei întristați, s-au sacrificat ei ca să trăiască ceilalți. Bunul Dumnezeu să-l odihnească cu sfinții pe *Părintele Arhimandrit Paulin Lecca* - cel care a ajuns, în urmă cu douăzeci și unu de ani, alături de marii săi îndrumători, slujitori și înaintași, iar pentru rugăciunile lui să ne miluiască și să ne mântuiască și pe noi toți. Amin!...

Eu personal, mă simt foarte împlinit și onorat pentru faptul că am avut fericitul prilej și marea șansă de a-l întâlni și (de) a-l cunoaște pe *Părintele Arhimandrit Paulin Lecca – mare personalitate a culturii și spiritualității noastre monahale românești, autentice și mărturisitoare din aceste răzvrătite vremuri*, având convingerea și nădejdea că vom ști cu toții pe mai departe, să ne cinstim înaintașii, potrivit meritelor și vredniciilor fiecăruia, cu toate că în aceste vremuri, prețuim mai mult pe alții de oriunde și de aiurea, căci ni se par a fi mai exotici, mai spectaculoși, mai senzaționali!... Însă, rămânem convinși de faptul că ce este nobil rămâne iar ce este ieftin, apune!...

Așadar, cei alungați din turnurile babilonice pot bate la porțile cetății noului Ierusalim – cel bisericesc și ceresc ce „nu are trebuință de soare, nici de lună, ca să o lumineze, căci slava lui Dumnezeu a luminat-o, făclia ei fiind Mielul” (Apoc. 21, 23). Lucrarea aceasta, cu alte cuvinte, este una de referință în domeniul istoriei și a spiritualității autentice, care ar trebui să se afle la îndemâna tuturor celor ce cred că „Biserica este cetatea pe care nici porțile iadului nu o vor birui”!...

***Dumnezeu să-l ierte și să-l odihnească!
Veșnică să-i fie amintirea și pomenirea! Amin!***

***Cu aleasă prețuire și deosebită recunoștință,
Drd. Stelian Gomboș – Consilier
la Secretariatul de Stat pentru Culte
din cadrul Guvernului României.***